

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.53

Mødet genoptaget kl. 13.00

Den næste sag på dagsordenen var:

19) Første behandling af lovforslag nr. L 109:

Forslag til lov om foranstaltninger mod alkoholmisbrug.

Af sundhedsministeren (Torben Lund).
(Fremsat 1/12 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lone Møller (S):

Da Socialdemokratiets ordfører i denne sag, hr. Qvist Jørgensen, ikke kan være til stede i dag, vil jeg på Socialdemokratiets vegne knytte følgende bemærkninger til lovforslaget:

Socialdemokratiet har længe ønsket en særlig lovgivning om foranstaltninger mod alkoholforbrug og især alkoholmisbrug. Det ønske opstod i forbindelse med den udprægede grad af utilfredshed og svækkelse, vi oplevede, da den tidligere regering meget imod vores og andre partiers ønske besluttede at nedlægge Alkohol- og Narkotikarådet.

Vi anser derfor dette forslag som en afløser og måske endda en betydelig forbedring. Vi er meget vidende om, at vi ikke kunne være nået frem til fremsættelsen af dette forslag, såfremt vi ikke på tværs af partierne havde opnået en meget stor grad af tilslutning og opbakning til det arbejde.

Vi har også med tilfredshed noteret de langt overvejende positive tilbagemeldinger fra alle de høringsberettigede parter.

På den baggrund synes vi, vi kan tillade os at være optimistiske med hensyn til den indflydelse og slagkraft, dette forslags gennemførelse vil medføre.

Vi vil naturligvis medvirke til en hurtig og saglig udvalgsbehandling af lovforslaget. Herunder vil vi også være interesseret i, hvem der skal udpeges til at deltage i arbejdet, idet succesen er betinget af, at der virkelig kommer til at ske noget.

Vi vil være meget opmærksomme på i videst muligt omfang at gøre brug af den sagkundskab og ekspertise, der ligger i de alkoholforebyggende organisationer, der tænkes at få en placering i kontaktudvalget.

Skal dette arbejde virkelig lykkes, er det vigtigt at sørge for i videst muligt omfang at medinddrage lokalsamfundene, ligesom det er vigtigt, at bevillingsnævnene kommer betydelig mere ind i billedet, end de hidtil har været.

Alt i alt vil jeg gentage: En absolut stor og positiv tilslutning til lovforslaget. Vi imødeser som sagt et kort, godt og intensivt udvalgsarbejde, således at loven kan træde i kraft som foreslået den 1. marts.

Karen Højte Jensen (KF):

Det er et meget vigtigt område, vi skal debattere her i dag, nemlig foranstaltninger mod alkoholmisbrug.

Vi ved, at det sundhedsmæssigt er meget alvorligt, hvis man er kommet ind i et alkoholmisbrug, men det er bestemt også alvorligt med de mange sociale og tragiske problemer, der ofte følger i kølvandet på et sådant misbrug.

Vi mener, det er vigtigt at forebygge alkoholmisbrug. Der må oplyses, og der må oplyses. Men er skaden sket, er det naturligvis også vigtigt, at vi sikrer den bedst mulige behandling.

Vi ved, at de private organisationer yder en overordentlig god indsats, ligesom vi ved, at det offentliges indsats i nogle henseender ikke slår til netop på dette område. Derfor er det selvfølgelig vigtigt, at vi fortsat har et tæt samarbejde med de private organisationer, og det er der for så vidt også lagt op til i dette lovforslag.

[Karen Højte Jensen]

Det er også vigtigt, at der sikres en forskning, som giver os den bedste indsats både i forebyggelsesarbejdet og i behandlingen.

Jeg mener imidlertid også, at det er meget vigtigt, at vi ikke fra centralt hold helt overlader ansvaret til alle andre; vi må fortsat føle et overordnet ansvar.

Det er vigtigt, at de lokale aktiviteter først og fremmest præges af de private organisationer, som har en god forankring i lokalsamfundene.

Fra 1993 er der med punktafgiftspuljen på 20 mio. kr. blevet taget fat på en forøgelse af indsatsen på hele dette område, og den pulje kører naturligvis videre.

Det, vi kan være lidt skeptiske over for i dette lovforslag, er, om det virkelig er nødvendigt med et udvalg på 17 medlemmer. Det synes vi er meget.

Vi vil ikke afvise en eller anden form for koordinering først og fremmest mellem det private og det offentlige og også mellem det centrale og det lokale. Det er som sagt vigtigt, at vi inddrager alle implicerede. Men jeg vil spørge sundhedsministeren, om det dog ikke var muligt at finde en model, som ikke virker så bureaukratisk med så mange mennesker for at nå de intentioner, som vi vel alle er enige om.

Lis Noer Holmberg (V):

Der blev i formiddags talt om nogle ting, der gik igen og blev behandlet igen og igen. Vi har jo fået en ny sundhedsminister, og det er klart, at han gerne vil have sit navn på de lovforslag, der nu skal gælde; men jeg mindes, at vi for kun 2 år siden arbejdede med et lovforslag om alkoholmisbrug – det var et lovforslag, der blev fremsat på foranledning af bl.a. Socialdemokraterne efter vedtagelsen af et beslutningsforslag, nr. B 49 – og jeg ved ikke, hvad der har ændret sig, siden vi fik den lov. Jeg synes, det kunne være interessant at høre, om man har lavet en statistik, eller hvad det er, der ikke fungerer.

Jeg synes ligesom den foregående ordfører, at det alkoholpolitiske kontaktudvalg, man nu vil nedsætte, virker meget bureaukratisk. Og er det de rigtige mennesker, man inddrager? Hvilke kontakter har man f.eks. til Anonyme Alkoholikere? Det er mennesker, der arbejder frivilligt; de har før været alkoholikere, men de er blevet tørlagt, og nu arbejder de med alkoholikere – og det gør de døgnet rundt, hvor de

offentlige instanser lukker kl. 16, og så er der ikke meget hjælp at hente dér.

Vi kan glæde os over, at både Dansk Arbejdsgiverforening og LO er gået ind i alkoholproblematikken, således at man på mange arbejdspladser har fået en decideret alkoholpolitik. Det synes jeg er godt, og jeg tror, at det er den vej, vi skal for at løse dette problem.

Men så kan der jo blive et problem, f.eks. hvis en arbejdsgiver hjælper en skattet medarbejder med at komme på et behandlingshjem og ofrer afvænningskur dér, for så skal medarbejderen betale skat af det. Det synes jeg er noget, som vi må tage op, for tænk, hvad det koster både menneskeligt og økonomisk, hvis en sådan medarbejder blot får lov at sejle sin egen sø!

Det nye, der er i dette lovforslag, er, at man vil ændre sygehusloven; man siger, at de amtskommunale behandlingstilbud i fornødent omfang skal omfatte døgntilbud uden for psykiatriske hospitaler og tilbud, som særligt sigter på kvinder. Det lyder jo smukt, men man kan frygte, at det bliver en gentagelse af distriktskykiatrien, hvor man nedlagde sengepladser på psykiatriske hospitaler uden først at have etableret den nødvendige hjælp i distriktskykiatrien. Det har jo betydet – det ved vi alle – at vi oplever, at folk går for lud og koldt vand, og det skulle jo nødig vise sig, at man igen skal opleve det.

Jeg kan se, at lampen lyser, så jeg vil, hvis jeg får mulighed for det, gå videre senere.

Birgitte Husmark (SF):

Jeg synes, det er ganske udmærket, at der nu foreligger et lovforslag for os, der omhandler foranstaltninger mod alkoholmisbrug. Det er jo rigtig, at dette lovforslag har været længe undervejs; det startede med et beslutningsforslag, men det lovforslag, der bagefter blev fremsat, blev aldrig vedtaget. Det er derfor, at vi nu har fået det i en ny og noget anderledes udgave, og det synes jeg er ganske fint.

Det, der nu sker, er, at der bliver oprettet et alkoholpolitisk kontaktudvalg, som altså får den centrale indsigt i, hvordan vi forvalter de mindst 31,5 mio. kr., der årligt bliver afsat til oplysning, bekæmpelse af misbrug, behandling og forskning på dette område. Det er jo et bredspektret område, og hvis man ikke satser på både forebyggelse, behandling og forsk-

[Birgitte Husmark]

ning, kan man meget nemt gå skævt af de ting, der er brug for på misbrugsområdet.

Jeg synes, det passer vældig godt ind i den øvrige sundhedslovgivning, som vi også har fået forbedret sidste sommer. Der er åbnet for, at sundhedsministeren kan fokusere på særlige områder, og alkoholområdet er, så vidt jeg har forstået, et af de prioriterede områder. Det er vigtigt, fordi alkoholområdet er et område, der havner imellem alle stole, hvis man ikke gør noget bevidst imod det. Det er dels en kommunal opgave, dels en amtslig opgave, og det er også en statslig, central opgave at sørge for, at mennesker ikke kommer ud i misbrug, og at de får hjælp, hvis de er kommet ud i misbrug.

Derfor synes jeg, det er godt, at vi har fået dette lovforslag, og det er godt, at vi har fået det på dette her tidspunkt.

At man nu skal kunne tilbyde behandling i døgnregi uden for psykiatrisk afdeling, er set fra et SF-synspunkt, fra mit synspunkt, noget af det allervigtigste, for mange af de mennesker, som har brug for behandling for alkoholmisbrug, passer uendelig dårligt i det klima, der er på en psykiatrisk afdeling. Så helt modsat den frygt, som fru Lis Noer Holmberg nærer, er jeg helt sikker på, at man her – og det kan godt være forskellige typer af døgnbehandling – får et tilbud, der har mulighed for at virke over for en lang række af de mennesker, der ellers er blevet tabt.

Det er jo ikke nødvendigvis det, der er det særlige tilbud til kvinder. Der skal i det hele taget være tilbud til kvinder om at kunne få behandling, og når det står der, er det jo selvfølgelig ikke, fordi kvinder drikker mere og har et større alkoholmisbrug end mænd – det er faktisk tværtom – men fordi mange kvinder ikke befinder sig særlig godt i det klima, som er i nogle af de behandlingsinstitutioner, hvor der fortrinsvis kommer mænd. Det kan være et vældig hårdt klima, og derfor er det vigtigt, at der også findes behandlingstilbud, som kvinder synes de kan tage imod. Ellers er der også dér nogle, som ryger igennem og aldrig kommer på fode igen.

Vi er meget positive fra SF's side over for dette lovforslag; vi ønsker det velkommen.

Jan Køpke Christensen (FP):

Alt misbrug er af det onde; det gælder naturligvis også, når det omhandler netop det, vi

taler om i dag: alkoholmisbruget. Dog er det således, at de fleste danskere gudskelov har et afbalanceret forhold til – og jeg mener hermed, at de ikke misbruger – alkohol, og det skal man naturligvis også have lov til.

Dermed vil jeg ikke sige, at vi ikke skal hjælpe dem, der er kommet i uføre med hensyn til misbrug af alkohol, men det er jo således, at der er mange slags misbrug i dette land. Når vi snakker om levevisen, så er det jo også sådan noget som narkeomani, der er også nogle, der misbruger tobak, der er nogle, der misbruger mad, og vi kunne blive ved. Der er virkelig mange områder, hvor man kan sige, at man misbruger de tilbud, som mennesker har i denne verden.

På mig virker det lidt besynderligt, at lovforslagets udgiftsramme er mindst 31,5 mio. kr. Når formålet med lovforslaget er at styrke indsatsen mod alkoholmisbrug, må det være udtryk for, at sundhedsministeren mener, at de forebyggelsesforanstaltninger, vi hidtil har haft, har været utilfredsstillende. Det må konstateres, for ellers ville der vel ikke have været behov for den styrkelse, som ministeren her foreslår. Det kunne være interessant mere præcist at få oplyst, hvad det er sundhedsministeren finder utilfredsstillende?

Hvad dækker det over, når det i bemærkningerne hedder, at lovforslaget skønnes kun at have ubetydelige økonomiske og administrative konsekvenser for amtskommunerne? Der skal nedsættes et kommunalt udvalg med bl.a. den opgave at overvåge omfang og lokalisering af og årsager til misbrugsproblemer i lokalsamfundet. Det hedder også i bemærkningerne, at det er Sundhedsministeriets opfattelse, at anvendelse af døgnbehandlingstilbud uden for psykiatriske afdelinger vil kunne mindske behovet for ambulans behandling og indlæggelse af alkoholmisbrugere i sundhedsvæsenet. Hvilke oplysninger er denne opfattelse baseret på? Det fremgår ikke af bemærkningerne. Er det betryggende, at de kommunale udvalg har de overvågningsbeføjelser, som der her er tale om? Jeg spørger bare!

Princippet i dette lovforslag har jo, som den socialdemokratiske ordfører også var inde på, mange lighedspunkter med dét, man har foreslået flere gange fra Socialdemokratiet i opposition – og sådan er det jo, og det synes jeg er helt fair. Jeg mener dog nok, at man bur-

[Jan Kørpe Christensen]

de have tænkt mere på, at sådan et kontaktudvalg – det alkoholpolitiske kontaktudvalg – ligesom skulle frigøres fra de politiske og offentlige myndigheder. Jeg mener faktisk, det skulle have været uafhængigt af staten, for spørgsmålet er, hvem der er dygtigst, når alt kommer til alt.

Jeg har meget, meget stor tiltro og tillid til de private organisationer, der findes herhjemme. Jeg synes, at de laver et fortrinligt arbejde. Derfor er det spørgsmålet, om det ikke ville have været en bedre idé, at udvalget ikke havde været så infiltreret af staten, men at det var blevet uafhængigt. Det tror jeg havde været det helt rigtige.

Jeg synes som sagt, at de private organisationer – jeg har selv besøgt f.eks. Egeborg på Lolland – laver et fortrinligt arbejde med hensyn til afhjælpning af både narkotikamisbrug og alkoholmisbrug.

Med hensyn til, at udvalget skal bestå af 17 medlemmer, vil jeg nok give tidligere ordførere ret i, at det er lidt overvældende. Jeg tror, at det bliver et morads at komme ud i, det bliver håbløst at nå til nogle fornuftige konklusioner, og spørgsmålet er, om man ikke kunne gøre det mere effektivt.

Jeg ser, at der står, at 1 medlem udpeges af sundhedsministeren efter indstilling fra øvrige private landsdækkende alkoholmisbrugsbekæmpende organisationer. Jeg tror nok, at det er for lidt repræsentation til de private organisationer.

Disse ting vil jeg gerne have belyst, men foreløbig tager vi afstand fra forslaget.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Hr. Jan Kørpe Christensen siger, at danskerne har et afslappet forhold til alkohol. Jeg vil gerne sige til hr. Jan Kørpe Christensen, at det har de 80 pct. også. I Bryggeriforeningens blad var for nylig en leder, hvori man skrev, at 20 pct. af den danske befolkning ikke har et afslappet forhold til alkohol. Det er egentlig en meget stor procent, skriver bladet, og så skriver man, at 60.000 af disse 20 pct. har et forbrug på over 30 genstande om dagen. 60.000! Det synes jeg nok er værd at gøre noget ved, når så mange mennesker har de problemer.

Jeg skal også lige oplyse, at de frivillige organisationer står bag dette forslag. Jeg er selv

medlem af en sådan organisation, og den anbefaler dette forslags vedtagelse 100 pct.; derfor kan man sige, at de er med på disse tanker.

Når man så taler om, hvor de Anonyme Alkoholikere er, så skal man jo vide, hvem de er: Det er Landsforeningen Lænken, og det er Ring i Ring, som har optaget ideen fra Amerika, så de er også med i den gruppe, som vi taler om her.

Derfor kan jeg sige, at de private organisationer står bag forslaget, og samtidig synes jeg nok, at det er værd at hjælpe 20 pct. af den danske befolkning til at få netop et afslappet forhold – så godt som det nu er muligt – til alkohol.

(Kort bemærkning).

Jan Kørpe Christensen (FP):

Jeg er ganske enig med hr. Hans Jørgen Jensen, og jeg tror, at alle vi, der sidder i denne sal, er enige om, at hvis vi kunne undgå misbrug, så var det bedst. Der kan ikke herske nogen tvivl om det. Men spørgsmålet er jo bare, hvor grænsen går. Det er jo individuelt fra person til person, hvad man mener der er et afslappet forhold.

Så kan man henvise til nogle organisationer, og hvad de siger om, hvor grænsen er med hensyn til antal genstande, men hr. Hans Jørgen Jensen ved jo godt, at der også er forskel på, hvor meget det enkelte individ reelt kan tåle, og man kunne gå videre ned i petitesseerne. Derfor er det ikke så enkelt, som man vil gøre det til.

Jeg synes, at det er udmærket udadtil at vise, at vi ønsker at bekæmpe misbrug også af alkohol, men mit spørgsmål til hr. Hans Jørgen Jensen er: Hvornår er hr. Hans Jørgen Jensen tilfreds? Hvor langt skal misbruget ned i forhold til organisationernes oplysninger med hensyn til procentdelen af misbrugere? Hvornår er hr. Hans Jørgen Jensen tilfreds?

Jeg tror aldrig nogen sinde, at nogen af os bliver tilfredse, så længe der er nogen, der misbruger noget – heller ikke alkohol. Derfor lyder det flot udadtil til befolkningen, at vi nu ønsker at tage fat på dette problem. Det er jo noget, som samfundet og vi i lang tid har taget fat på; i mange, mange år har man gudskelov taget fat på det. Man behøver absolut ikke nedsætte en hel masse råd osv. og tro, at det så bliver bedre.

[Jan Køpke Christensen]

Jeg håber da ikke, at hr. Hans Jørgen Jensen mener, at vi skal have et forbudsland ligesom Sverige med hensyn til alkohol, for dér ved vi også at der er et stort misbrug, og der sker så det, at der laves hjemmebryg, der måske rigtig kan blive misbrugt, hvor rigtig mange bliver meget rigtig alvorligt syge, og det er ikke det, vi ønsker.

Vi må tage afstand fra misbrug – det gør vi vel alle sammen – men det er ikke så enkelt, som hr. Hans Jørgen Jensen gør det til; det er et problem for hr. Hans Jørgen Jensen.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (V):

Jeg kunne forstå på hr. Hans Jørgen Jensen, at svaret til mig omkring de Anonyme Alkoholikere – jeg ved ikke, om hr. Hans Jørgen Jensen vil høre, hvad jeg siger – var, at man jo har Lænken med, og man har Ring i Ring med, og derfor har man de dér grupper med. Så vil jeg godt høre: Hvordan behandler de? Hvordan er deres behandlingsform, hvis man kan kalde det behandling? Hvad er deres hjælp? Går den på antabus? Og hvad mere?

Jeg synes også, at det med de 20 pct. er alarmerende, men hvordan skal vi herindefra holde check på, hvor meget direktør Jensen drikker i sit private hjem? Hvordan skal vi holde folk i hånden med hensyn til, hvor meget de ønsker at drikke?

Jeg mener, at man må inddrage de praktiserende læger i meget, meget højere grad, for de har fingeren på pulsen på deres patienter, og de er nærmest på familien. Der må altså være nogle nye måder, man kan gøre det på, i stedet for bare at blive ved med at køre i den samme rille.

(Kort bemærkning).

Hans Jørgen Jensen (S):

Hvor går grænsen, spørger hr. Jan Køpke Christensen. Ja, man siger fra forskernes side, at nyder man over 5 genstande om dagen, så er man i farezonen, og derfor er det dér, grænsen går.

Men Bryggeriforeningens blad skriver – det er altså ikke afholdsbevægelsens blad, men Bryggeriforeningens, dem, som sælger øller – at der er 60.000, som drikker over 30 genstande om dagen. Hvordan de så kan bære sig ad med

det, ved jeg ikke, men det er en kendsgerning, så her er altså grundlaget.

Dernæst kan jeg sige, at vi vil ikke have noget alkoholforbud her i landet, overhovedet ikke; den danske afholdsbevægelse forlod den tankegang allerede i 1930'erne. Det, vi ønsker, er et fornuftigt forskningsarbejde og et fornuftigt oplysningsarbejde. Derfor skal vi også have nogle organer, der kan klare det. Det har vi hidtil ikke haft, men det får vi med det kontaktudvalg, som der her er tale om.

Så spørger fru Lis Noer Holmberg, hvad disse foreninger gør. Ja, de har forskellige mødeaktiviteter; ligesom man planter en blomst om, når jorden ikke er god mere, kan man sige, at man kommer ud af det værtshusmiljø, som man måske har været i igennem mange år, og kommer ind i et fornuftigt og godt foreningsliv. Det er dér, hvor både Lænken, Ring i Ring og IOGT, den danske afholdsbevægelse i det hele taget, går ind og laver et godt stykke arbejde.

Endelig kan jeg sige, at det, vi savner ude omkring i lokalsamfundene, jo ikke bare er et bevillingsnævn, men det er også en diskussion lokalt om, hvor mange restaurationer man egentlig skal have i et område.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Jeg skal ikke forlænge debatten meget, men bare sige, at nu blev det understreget, at vi er enige om, at vi vil undgå mest muligt misbrug, men spørgsmålet er så bare: Hvor går den berømte grænse for, at det er acceptabelt? Hvor når er vi langt nok nede med hensyn til misbrug? Jeg fik intet svar med hensyn til procentdelen af misbrugere; jeg fik svar med hensyn til, hvor mange genstande der må drikkes pr. dag, men det er jo som sagt individuelt fra person til person.

Det, jeg stadig væk vil påstå, er, at det, der sker allerede i dagens Danmark – f.eks. i den organisation, der hedder GODA, som Bryggeriforeningen er med i, i Sundhedsstyrelsen og i det samarbejde, der er mellem disse organisationer for at få befolkningen til at få et afslappet forhold til alkohol – synes jeg er yderst ros-værdigt. Jeg synes, de gør et godt stykke arbejde, og jeg tror faktisk ikke – og det har vi heller ikke fået belyst af hr. Hans Jørgen Jensen – at der virkelig er noget, der tyder på, at det skulle blive bedre af, at man nedsætter dette råd.

[Jan Kørpe Christensen]

Man kan nedsætte mange råd, men jeg tror ikke, at det hjælper. Jeg tror, det bliver bureaukratisk, og jeg tror ikke, at der kommer noget konkret ud af det. Og vi må jo erkende, at uanset om det gælder dette område eller det gælder andre områder, må vi prioritere de økonomiske midler – som vi desværre ikke har, det kan vi jo se på statens gæld – så det er meget enkelt: Vi skal prioritere, og så er spørgsmålet: Skal man så tilsidesætte f.eks. hjertepatienter, som vi skal drøfte senere på dagen, eller hvad? Pengene kan ikke bruges to gange, så enkelt er det.

Men jeg er som sagt enig i hensigten: at vi naturligvis skal bekæmpe problemet af al magt, og jeg vil også rose de private organisationer, der laver et godt stykke arbejde for at få dette misbrug fjernet fra lystavlen. Så jeg synes, at dette lovforslag selvfølgelig skal have en saglig behandling i udvalget ligesom alle andre forslag; og er der noget, som er fornuftigt, skal det også bruges, når vi kommer så vidt, det er klart.

Dorit Myltoft (RV):

Dette lovforslag i sin helhed kan Det Radikale Venstre fuldt ud støtte. Det er godt, at det er lykkedes at finde penge til dette vigtige arbejde. Det kunne jeg tale inderligt om og længere, end taletiden tillader, og derfor vil jeg nøjes med at fremhæve to hjørner af lovforslaget.

For det første at idrætsforeningerne skal inddrages i det misbrugsforebyggende arbejde. Hvis man vil vide noget om voksnes adfærdsnormer, skal man se på de unges adfærd, for de efterligner altid de voksne, til tider overdrevent og karikeret, men dog en efterligning. Det gælder også for drikkevaner.

I sommeren 1992 blev det danske fodboldlandshold Europamestre. Holdet blev modtaget i Kastrup og kørte i kortage til modtagelse på Københavns Rådhus. Alle husker sikkert euforien. På vejen ind til byen blev spillerne interviewet til tv og fik følgende spørgsmål: »Fik I efter kampen meget at drikke? Blev I fulde?« Det var grotesk, og jeg er sikker på, at mange idrætsledere ligesom jeg mente, at her var grænsen for, hvordan man kan sammenblende sport og alkohol, langt overskredet.

Ud over at være udtryk for en despekt uden lige for franske vinbønders arbejde er det skammeligt over for de unge, at sportsfolk ef-

ter gode præstationer skal oversprøjtes med champagne. Den lære, der her går rent ind hos de unge, er, at oplever man noget glædeligt, skal det fejres ved at drikke sig fuld. Jeg har tillid til, at idrætsforeningerne vil tage disse udfordringer op.

Et andet forhold, jeg vil fremhæve, er, at der skal sættes særligt ind over for kvinder. For snart mange år siden så jeg en statistisk opgørelse, ifølge hvilken omkring 37 pct. af børn, der er vokset op hos forældre, som er alkoholikere, selv blev alkoholikere. Det tal kan man vende om og sige, at det dog er utroligt, at der trods alt er 63 pct. af børnene, som ikke bliver alkoholikere. Men uanset dette står det fast, at alle børnene mere eller mindre har været tvunget til at påtage sig ansvar, som var de små voksne. Skal den sociale arv brydes på dette triste område, er det fornuftigt at sætte særligt ind over for de voksne kvinder. De erfaringer, der efterhånden er samlet op, skal og bør bearbejdes i en teoretisk referenceramme, for at vi alle kan blive klogere og dygtigere til at forebygge og behandle misbrug. Derfor er en kvalificeret forskning så vigtig.

Uanset hvor sølle et menneskeliv kan se ud i andres øjne, har ethvert menneske krav på at blive mødt med respekt for dets menneskeværd. Uanset hvor ofte en alkoholiker skuffer sine nærmeste, må ingen opgive håbet om, at det kan lade sig gøre at skabe en menneskeværdig tilværelse. Med det grundsyn kan Det Radikale Venstre støtte dette lovforslag.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Der er nok ingen tvivl om, at for Kristeligt Folkeparti er dette forslag utrolig vigtigt. Vi har jo gennem alle årene påpeget, at vi netop med alkoholproblemet står over for et af vore allerstørste problemer, som er årsag til megen kriminalitet, børnemishandling, hustruvold og meget, meget andet, så hvis vi ikke tager alvorligt på det problem, kan vi blive ved med at slås med andre problemer.

Vi har jo herhjemme den efter min opfattelse noget vattede holdning, at alle drikker, og alt skal fejres med alkohol, som jeg hørte den radikale ordfører sige; det synes jeg var en meget fin tale. Det er jo netop det, der er problemet: at vi ikke kan feste rigtigt uden alkohol. Nu har det jo ingen skade med et glas vin og en enkelt øl og sådan noget, men når man så skal

[Inger Stilling Pedersen]

fejre noget, bliver det overdrevet sådan, at man på et tidspunkt ikke ved, hvad man foretager sig. Derfor er det første problem, når man taler om alkoholmisbruget, og det, vi skal tage os allermost af, forebyggelse. Det har vi også brugt megen tid på herinde: Hvordan forebygger vi alkoholmisbrug? De problemer, som er i hjemmene med arbejdsløshed og mange, mange andre ting, som måske animerer til at trøste sig med alkohol, er noget, vi skal se på.

Jeg var glad for, at fru Dorit Myltoft nævnte idrætsklubberne; jeg har tidligere gjort det, fordi man har lavet undersøgelser af det. Jeg var ude for en ganske ung idrætsleder, der sagde: De her 16-årige drenge skulle selvfølgelig fejre, at de havde vundet, med en kasse øl. Det var jeg ganske uenig i, for det må være forældrenes opgave, når de unge er under 18 år, at bestemme, hvordan og hvorledes og hvor meget alkohol den unge skal indtage. Ellers modarbejder man jo måske i stedet for forældrene.

Man skal også væk fra myten om, at vi alle sammen skal prøve at være fulde, og at de unge helst må have lov at prøve det én gang eller nogle gange, for så ved de, hvad det er. Man tænker ikke på de ulykker og skader, der måske sker den ene gang, hvor man er ude af stand til at tage vare på sig selv. Det kan koste liv, og det kan koste helbred.

Derfor tror jeg, at det, der er vigtigt, er, at vi lærer at omgås alkohol som det, den er: et farligt opløsningsmiddel. Hvis det stod på alle flasker, ville man jo tage sig i agt og vide, at dette her skal man omgås med respekt. Det er jo det, det drejer sig om, ikke at man ikke må røre det eller drikke det overhovedet, men at man skal omgås det med respekt.

Jeg er glad for, at vi har fået dette forslag, og jeg er glad for, at vi får sat så meget fokus på det, som vi gør.

Fra Kristeligt Folkepartis side har vi altid fremhævet, at de private organisationer skal gå hånd i hånd med det offentlige. Det offentlige kan klare nogle ting og nogle problemer godt, men der er steder i samfundet, hvor det offentlige aldrig når ud, og hvor andre organisationer tager sig af de mennesker, der er blevet opgivet – for det har der også været tendens til, at man opgiver mennesker og siger: Dem her holder vi kun ved lige, for her er alt håbløst, her kan vi ingenting gøre. Og så er der nogle mennesker og nogle organisationer, der samler dis-

se udstødte op, og det lykkes måske for dem at redde disse mennesker, måske ud fra en grundholdning – jeg tænker på f.eks. Blå Kors og andre, der ud fra et kristent livssyn prøver at hjælpe disse mennesker, prøver at give dem noget andet i stedet. Alle mennesker rummer for dem noget værdifuldt. For det er jo også rigtigt, at man ikke bare kan tage flasken fra nogen, for hvem det har været en støtte, uden at give dem noget andet i stedet.

Så jeg forventer mig meget af det lovforslag, vi her har til behandling; jeg forventer mig meget af samarbejdet mellem det offentlige og de private, og jeg tror, at denne gensidige store respekt kan være til gavn for en langt større del af befolkningen.

Men lad os få det forhold til alkohol, at vi betragter det som noget, vi skal tage os i agt for, og som kan føre nogle mennesker ud i forældrv, mens andre kan bruge det, uden at de får problemer. Men hvis ikke vi tager det alvorligt, svigter vi de svage, for det er jo den svage gruppe, der ofte betaler prisen for vores frisind.

Forhåbentlig får vi et meget positivt og godt udvalgsarbejde, hvor vi får løst op for nogle problemer.

(Kort bemærkning).

Jan Kjøpke Christensen (FP):

Vi skal tage dette problem alvorligt, blev der sagt. Jeg tror ikke, vi behøver at prøve at overbevise hinanden om, at alle skulle have den holdning; jeg tror, alle er klar over, at det er et problem, der skal tages yderst alvorligt, også de, der selv er i misbruget.

Det skyldes mange gange, fru Inger Stilling Pedersen, at livsværdierne er dårlige for de enkelte, der er kommet i uføre på grund af alkohol. Spørgsmålet er så: Hvorfor er de kommet i uføre? Hvorfor mangler de livskvalitet?

Ja, der kan være mange årsager, men vi ved jo, at f.eks. værtshuse osv. har gode betingelser i økonomisk trængte tider, i tider, hvor økonomien er knap, trods det at man umiddelbart skulle mene, at det er et paradoks. Hvordan kan man gå på værtshus, når man ikke har de penge, der skal til? Men sådan er situationen faktisk. Man bruger de knappe økonomiske midler, man har, til at gå hen på et værtshus. Desværre er der mange, der gør det.

[Jan Køpke Christensen]

Vi er alle i denne sal enige om, at det er et problem. Men spørgsmålet er: Hvordan kan vi få bedre livsværdier? Det hviler ikke mindst på os politikere her på Christiansborg. Hvordan er det, vi har været med til at udvikle samfundet? Hvordan er det, vi f.eks. har været med til at få borgerne i indkomstskat? Helt tilbage i historien har man ikke villet se det aspekt, man har ikke villet diskutere det. Man har sagt: Vi skal jo have økonomiske midler ind i kassen, for at vi kan hjælpe på de forskellige områder. Det er ganske rigtigt, men det har bare taget overhånd, og når økonomien går virkelig dårligt for nogle familier – det kan f.eks. være skilsmisser, der er årsag til det – er det, at det desværre går galt.

Nu er der måske nogle, der sidder og tænker ved sig selv: Jamen der er trods alt også nogle positive ting ved alkohol. Det siges, at man kan undgå f.eks. blodpropper ved fornuftig brug af alkohol, så man kan ikke sige, at bare en enkelt genstand kan ødelægge helbredet.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er altid meget besnærende at sige: Det er på grund af skattetrykket, det er på grund af dit og på grund af dat. Jeg tror, at dybest set hænger det noget sammen med den holdning, som vi indpoder i ikke mindst børn og unge. Der var nemlig en af de meget fornuftige psykologer, der var meget engageret i arbejdet med børn, der sagde: Men vi lærer jo netop børnene og de unge, at hvis man er ked af det, skal man have alkohol, og hvis man er glad, skal man have alkohol. Det betyder så, at når man senere kommer ud i større problemer, har man lært, hvordan man kan glemme problemerne for en stund, og til sidst er man måske så langt ude, at man ikke længere er i stand til at styre, hvor meget og hvor lidt man vil drikke.

Vi har et samfundsansvar med hensyn til vores familiepolitik, med hensyn til, hvilke muligheder vi giver, og vi har et ansvar for at sætte ind så tidligt som muligt, når man kan se, at der er ved at være fare på færde. Men vi kan aldrig tage ansvaret fra mennesker og sige: Det er blevet sådan på grund af skattetryk, på grund af det eller det – der er altid nogle undskyldninger, men mennesker har altså også selv et ansvar.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

Tak for de overvejende positive bemærkninger til lovforslaget. Jeg synes, debatten i dag har vist en erkendelse fra alle sider af, at der her er tale om et vigtigt problem og et problem, som vi alle skylder stor opmærksomhed. Det er et problem, som meget nemt giver store vanskeligheder for den enkelte socialt, giver store vanskeligheder for familien og giver store vanskeligheder for samfundet.

Men lad mig blot knytte et par enkelte bemærkninger til nogle af de konkrete spørgsmål, der er stillet.

Fru Karen Højte Jensen var inde på, om det virkelig var nødvendigt med 17 medlemmer i udvalget. Spørgsmålet er jo for så vidt relevant, må man sige, men jeg vil da åbent erkende, at sammensætningen af udvalget er noget, der har været genstand for forhandlinger i længere tid, og den samlede sammensætning af udvalget er selvfølgelig udtryk for det, der politisk er mulighed for at gennemføre.

Jeg synes på den anden side, at det er godt, og jeg synes, det er helt nødvendigt, at både den statslige side og også de kommunale og de amtskommunale organisationer og ikke mindst de frivillige organisationer har en plads i det pågældende udvalg. Derfor er der altså grænser for, hvor meget mindre man kunne have gjort det. Jeg tror, det er meget godt, sådan som vi har fået det sammensat.

Måtte jeg sige til fru Lis Noer Holmberg vedrørende det med tidligere forslag, at det er rigtigt, som fru Birgitte Husmark var inde på, at der tidligere har været forslag her i Folketinget om at lave andre konstruktioner, men ikke forslag, der er gennemført. Den konstruktion, vi her foreslår for samordningen af indsatsen på det statslige niveau og det regionale og kommunale niveau, er også udtryk for, hvad man politisk har forhandlet sig til rette om kan være en brugbar konstruktion.

Fru Lis Noer Holmbergs bemærkninger om indsatsen uden for lukketid – det var vist det udtryk, fru Lis Noer Holmberg brugte – er jeg helt enig i. Det er meget vigtigt, at der er tilbud også uden for lukketid til alkoholmisbrugere, og derfor har vi faktisk også gjort alkohol til et særligt tema i den sundhedsplanlægning, som amter og kommuner skal igangsætte fra den 1. januar 1994. Der vil gå henvendelse ud til amter og kommuner i løbet af de første 14 dage af

[Sundhedsministeren]

januar om, hvordan man kan tilrettelægge arbejdet omkring sundhedspolitiske redegørelser i kommunalbestyrelserne og sundhedsplaner i amtskommunerne.

Hele meningen med at tage alkohol ud som et særligt tema, man skal beskæftige sig med både forebyggelsesmæssigt og behandlingsmæssigt, er netop en erkendelse af, at specielt på alkoholområdet er der brug for en indsats, der omfatter flere led, herunder også et samarbejde med de private organisationer. Det er vigtigt at få samordnet og koordineret indsatsen.

Med hensyn til døgnbehandlingstilbud kan jeg sige, at det bestemt ikke er tanken at skulle gentage en måske for hurtig sengepladsnedlæggelse andre steder. Der er ikke tanker om, at dette skal lægge op til at foretage sengepladsnedlæggelser på de psykiatriske afdelinger. Der er tale om en understregning af – som også fru Birgitte Husmark var inde på – at det er vigtigt, at man i de enkelte områder som misbruger kan få et behandlingstilbud, uden at det behøver at foregå på en psykiatrisk afdeling, hvor behandlingen for alkoholmisbrug langtfra altid hører hjemme.

Hr. Jan Kørpe Christensen var inde på, om der i lovforslaget her i virkeligheden lå en meget voldsom kritik af den hidtidige indsats. Dertil vil jeg sige, at det gør der ikke. Jeg mener, at man på mange måder og i mange led har forsøgt at gøre en god indsats, men at man måske ikke altid har haft den rigtige ramme til at gøre det i. Derfor mener jeg, at den struktur, vi nu laver for at få samordnet indsatsen på området, er bedre; vi får mere for pengene, og alkoholmisbrugerne får mere for pengene ved, at vi laver denne konstruktion frem for det, vi har kendt hidtil.

Hvad angår den private deltagelse i udvalget, skal jeg gøre hr. Jan Kørpe Christensen opmærksom på, at det ikke er rigtigt, at der kun er ét medlem fra organisationerne. Der er faktisk to, hvad man kan se, hvis man læser lovforslagets bestemmelse om sammensætningen af det alkoholpolitiske udvalg igennem.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Det er angående sundhedsministerens betragtninger om dette mammutudvalg.

Jeg vil gerne spørge ministeren, om jeg skal forstå hans bemærkninger sådan, at der er indgået et forlig internt i regeringen, et kompromis, og at der altså ikke er nogen saglig baggrund for, at vi skal have 17 medlemmer i dette udvalg.

Lis Noer Holmberg (V):

Jeg vil gerne kvittere for ministerens udtalelser om, at man skulle have et tæt samarbejde med de private organisationer.

Og så kunne jeg godt tænke mig at spørge: Når der nu står i lovforslaget, at alkoholmisbrugerne kan blive behandlet i et andet amt end det, de bor i, og at deres hjemmeamt skal betale, vil jeg gerne høre, om det så kun er, hvis det er behandlingssteder, hvor der er overenskomst med det offentlige, eller om man også vil give mulighed for, at der kan behandles på de private behandlingscentre. Jeg tænker her på bl.a. Egeborg. Før Egeborg blev etableret, var der noget, der hed Von Veritas, som jo havde en vældig succes.

Jeg synes, det er vigtigt for mig her at berette om et eksempel på en mand, der har været alkoholiker i mange, mange år. Han har i nok 15 år valset rundt i det etablerede system, været indlagt 22 gange på psykiatriske afdelinger, hvoraf nogle af opholdene havde en varighed af en måned – og tænk, hvad det koster, både økonomisk og menneskeligt! Han søgte så ind på et privat behandlingshjem, nemlig Von Veritas, som på det tidspunkt bestod. Det kostede ham 47.000 kr., som han selv måtte betale. Det tog 6 uger, så var han afvænnet, og han har siden – og det er 5 år siden – kunnet passe et job.

Så er det, man siger til sig selv: Er tiden ikke inde til, at vi begynder at nytænke i stedet for at blive ved med at køre i de etablerede behandlingssystemer, som jo mange steder har spillet fallit? Det er med antabus som med metadon, at det hjælper ikke noget, at man bare udleverer det og siger: Kom igen på onsdag eller på fredag! Der skal være kontakt, der skal være mulighed for, at disse mennesker kan få en kærlig pleje og i øvrigt også nogle faste rammer at være i. Så jeg vil gerne spørge ministeren, om det er meningen, at også de institutioner kan bruges af amterne.

Sundhedsministeren (Torben Lund):

[Sundhedsministeren]

Til fru Karen Højte Jensen kan jeg sige, at der har været politiske forhandlinger mellem flere partier om dette forud for lovforslagets endelige udformning. Jeg skal huske meget fejl, om ikke også fru Karen Højte Jensen selv har deltaget i drøftelser af disse spørgsmål.

Så er der spørgsmålet fra fru Lis Noer Holmberg, og dertil kan jeg svare, at også efter den gældende lovgivning er det jo sådan, at amtet kan indgå aftale med privatinstitutioner om at udføre behandlingsopgaver i forhold til alkoholskadede, som det hedder i den nuværende lovgivning – nu kommer det til at hedde alkoholmisbrugere – så det gøres der ingen indskrænkning i med lovforslaget her. Amtet kan vælge at entrere med en privat behandlingsinstitution eller en forening om driften af behandlingsinstitutioner.

Med hensyn til, om de etablerede behandlingssteder har spillet fallit, og at der er mange nye behandlingssteder, vil jeg sige, at det er rigtigt. Derfor er det faktisk også tanken, at en del af de forskningsmidler, der nu sættes af til alkoholområdet – det er jo ganske store forskningsmidler, vi har fået mulighed for at sætte af med de 20 mio. kr. ekstra, der er kommet til alkoholområdet – skal bruges til nogle forskningsprojekter om, hvilke resultater de forskellige behandlingsmetoder giver. Vi har for lidt overblik over, hvilket resultat der kommer ud af de enkelte behandlingsmetoder. Det er et område, som vi meget gerne vil have at der forskes i, således at vi får et bedre grundlag for at vurdere de enkelte behandlingstilbud og behandlingsformer i forhold til hinanden.

(Kort bemærkning).

Karen Højte Jensen (KF):

Da jeg lyttede til sundhedsministeren, kunne jeg få det indtryk, at vi havde været med til at forhandle om et udvalg på 17 medlemmer. Jeg tror, ministeren kan bekræfte, at det har vi faktisk ikke. Det er ikke sådan, at lovforslaget har været til gennemsyn hos os, og at vi har været inddraget konkret i dette her. Vi lavede i foråret en aftale med regeringen om fordelingen af de 20 mio. kr., og den står vi naturligvis ved.

(Kort bemærkning).

Lis Noer Holmberg (V):

Jeg er meget glad for ministerens tilkendegivelse af, at der er brug for nytænkning, at der er brug for, at man finder ud af, hvordan systemerne virker, og at vi så når frem til at bruge de centre, der virkelig giver resultater. Vi kender det på narkoområdet, hvor Egeborg har en helbredelsesprocent på over 90 af de narkomaner, der kommer dér, hvorimod man i det offentlige system kun kan præstere 5 pct. Så det gælder altså ikke bare alkoholområdet, men også narkoområdet. Men det er jo ikke med i debatten i dag.

(Kort bemærkning).

Jan Køpke Christensen (FP):

Der skal også lyde rosede ord fra mig til ministeren: Naturligvis skal vi tænke i nye baner, vi skal ind på en slags nytænkning.

Med hensyn til de private behandlingscentre skal jeg bare støtte den sidste ordfører. Det ville være utrolig gavnligt, hvis man ville være lidt mere positiv over for de private afvænningscentre. Der blev nævnt Egeborg; dér har man jo både narkomaner og alkoholikere, og det er en kolossal stor procentdel af dem, man hjælper ud af de uhyggelige problemer, de nu engang er kommet ud i.

Så skal jeg ikke sige mere i dag, bare slutte med at sige som Paulus til Timoteus:

»Bliv ikke ved med at drikke vand alene, men brug lidt vin for din mave og dine hyppige svagheder.«

Det var min afslutning for i dag.

(Kort bemærkning).

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Det er da et udmærket skriftsted; der står bare ikke, at man skal misbruge det. Alt er godt, når det bare bliver brugt rigtigt.

Jeg vil gerne sige til fru Karen Højte Jensen vedrørende udvalgets sammensætning, at bl.a. Kristeligt Folkeparti har ønsket, at alle partier herinde var repræsenteret, og at det ikke bare som sædvanlig var forbeholdt de fire-fem største, men at man netop fik den brede nuance ind i udvalget. Så det kan godt være en af grundene til, at det er blevet lidt stort. Men hellere det, og at vi så alle er med.

Venstres ordfører var inde på noget, som jeg også mener vi må tage op i regeringen. Det er det, at når nogen tilbyder at betale en behand-

[Inger Stilling Pedersen]

ling – og jeg har tidligere udtalt mig meget klart om det – så ønsker jeg ikke, at man skal beskattes af det bagefter. Det er simpelt hen helt umuligt, at den, der er dårligst stillet, ikke har råd til at sige ja, hvis samfundet sparer penge og den enkelte bliver hjulpet. Det er noget af det, jeg mener vi bør se på.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Grove):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Sundhedsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

20) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 21:

Forslag til folketingsbeslutning om ændring af lov om levnedsmidler.

Af Jørn Jespersen (SF) m.fl.
(Fremsat 17/11 93).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Sundhedsministeren (Torben Lund):

I beslutningsforslaget bliver regeringen opfordret til at fremsætte forslag til ændring af levnedsmiddeloven og til at ændre en lang række vejledninger for at sikre forbrugerne en reel information om fødevarer, en information, der skal omfatte kvaliteten af fødevarerne, oprindelse, produktionsmåde, forarbejdning og anvendte tilsætningsstoffer. Ændringerne skulle også sikre imod vildledning af forbrugerne med hensyn til ernæringsmæssige og sundhedsmæssige anprisninger.

Jeg vil gerne sige, at vi fra regeringens side kan tilslutte os grundtanken i forslaget her. Vi mener ligesom forslagsstillerne, at forbrugerne skal have væsentlige og ikke mindst letforståe-

lige oplysninger om de levnedsmidler, de køber, for at kunne foretage et frit og bevidst forbrugsvalg.

Jeg er enig i, at forslaget både har et forbrugerpolitisk og et sundhedsmæssigt formål. Forbrugernes valg af produkter vil naturligvis kunne få indflydelse på produktionsmetoderne og udbudet og kvaliteten af madvarerne. Som sundhedsminister ser jeg naturligvis gerne, at forbrugernes valg bliver et sundhedsmæssigt bevidst valg. Det er vigtigt, at de oplysninger, som forbrugerne får om madvarerne, også giver grundlag for et ernæringsmæssigt bevidst valg.

En fyldestgørende og samtidig overskuelig mærkning har særlig betydning i dag, både fordi mange varer er sammensatte industriprodukter, og også fordi indkøb i dag i høj grad foregår i detailforretninger med selvbetjening. Mærkning af varerne med oplysning om sammensætning, næringsværdi og andre egenskaber gør det så muligt, at vi netop kan foretage det frie forbrugsvalg.

Vi er altså enig i formålet med beslutningsforslaget. Som jeg senere skal komme ind på, mener jeg imidlertid, at den gældende regulering i høj grad opfylder dette formål. Mærkning af levnedsmidler er detaljeret reguleret inden for EU. Mærkningsdirektivet fra 1979 betød et gennembrud for forbrugeroplysningen i alle de daværende medlemslande. Direktivet medførte bl.a., at færdigpakkeede levnedsmidler skal mærkes med en lang række obligatoriske oplysninger. Direktivet er blevet ændret flere gange siden vedtagelsen, og Danmark har igennem årene arbejdet aktivt for at få forbedret reglerne. Vi lægger stor vægt på, at dette arbejde bliver fortsat, både for så vidt angår de generelle mærkningsregler og med hensyn til mærkning af specielle produkter. Det gælder f.eks. i forbindelse med de genetisk modificerede levnedsmidler, hvor regeringen i forbindelse med behandlingen af beslutningsforslag nr. B 64 i marts i år – også et beslutningsforslag fra SF – lovede at arbejde for specifikke mærkningskrav.

De danske krav til mærkning af levnedsmidler er i vidt omfang en gennemførelse af mærkningsdirektivet. Ligesom de andre medlemsstater er vi forpligtet af dette mærkningsdirektiv, og vi kan derfor ikke uden videre indføre supplerende danske regler. Kravene er først og